

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Ciocana, (jud. Lupașcu Natalia)

Dosarul nr.3a-913/18

02-3a-10822-16052018

D E C I Z I E

Colegiul Civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

17 mai 2018

mun. Chișinău

Instanța compusă din:

Președintele completului, judecătorul

Natalia Simciuc

Judecători
Turcan

Iurie Cotruță și Ion

Grefier
Mimoglead

Mariana

examinând în ședință publică, apelul declarat de reprezentantul lui XXXXXXXXXX - avocatul XXXXXXXXXX împotriva hotărârii judecătorei Chișinău sediul Ciocana, din 14 mai 2018, emisă în cauza civilă la cererea înaintată de XXXXXXXXXX împotriva Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Municipale Chișinău nr. 1, Comisia electorală Centrală, intervenient XXXXXXXXXX privind anularea Hotărârii nr.21 din 24.04.2018 a CECE mun. Chișinău nr. 1 privind înregistrarea candidatului la funcția de Primar general al mun.Chișinău, dnei XXXXXXXXXX, la alegerile locale noi din 20.05.2018, anularea Hotărârii nr.1586 din XXXXXXXXXX Comisiei Electorale Centrale, obligarea Comisiei Electorale Centrale la verificarea listelor de subscripție prezentate de candidatului la funcția de Primar general al mun.Chișinău, dna XXXXXXXXXX și adoptarea unei Hotărâri conform rezultatelor revendicării,

a c o n s t a t a t :

Pretențiile reclamantului:

La 07 mai 2018, XXXXXXXXXX în calitate de candidat la funcția de Primar General al municipiului Chișinău a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Municipale Chișinău nr. 1, XXXXXXXXXX, intervenient accesoriu XXXXXXXXXX privind anularea Hotărârii nr.21 din 24.04.2018 a CECE mun. Chișinău nr.1 privind înregistrarea candidatului la funcția de Primar general al mun.Chișinău , dnei XXXXXXXXXX, la alegerile locale noi din 20.05.2018, anularea Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 1586 din XXXXXXXXXX și obligarea Comisiei Electorale Centrale la verificarea listelor de subscripție prezentate de candidat la funcția de Primar general al mun.Chișinău, dna XXXXXXXXXX și adoptarea unei Hotărâri conform rezultatelor reverificării.

În motivarea contestației a indicat că, prin Hotărârea contestată nr. 21 din 24.04.2018 a Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1 (în continuare CECE mun. Chișinău) s-a decis înregistrarea candidatului la funcția de Primar general al mun. Chișinău, dnei XXXXXXXXXX, inclusiv, reglementarea altor raporturi juridice subsidiare înregistrării candidatului.

Indică reclamantul că la 27.04.2018 a contestat în ordine ierarhică Hotărârea în referință la XXXXXXXXXX, iar prin Hotărârea contestată a CEC nr. 1586 din XXXXXXXXXX, contestația a fost respinsă ca neîntemeiată.

Consideră ambele acte contestate ca fiind neîntemeiate, adoptate fără elucidarea în complex a circumstanțelor cauzei, inversarea sarcinii probațiunii la examinarea în ordine ierarhică a contestației și interpretarea, aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural.

Menționează că, la 10.04.2018, intervenienta, XXXXXXXXXX, în mod public și-a declarat intenția de a candida la funcția de Primar general, prezentându-se în aceeași zi la CECE mun. Chișinău nr. 1 pentru recepționarea listelor de subscripție, fiind remise, pe parcurs, un număr de 500 (cinci sute) exemplare.

Prin sesizarea nr. 2 din 23.04.2018, reclamantul a solicitat CECE mun. Chișinău nr.1 adoptarea unei Hotărâri privind refuzul înregistrării intervenientei din motivul colectării semnăturilor cu utilizarea resurselor administrative, constrângerii semnatarilor și călcarea modului de perfectare a listelor de subscripție.

Sustine reclamantul că fără a ține cont de argumentele invocate prin referire la unele electorale mediatizate, prin Hotărârea nr. 21 din 24.04.2018 contestată a CECE mun. Chișinău s-a decis înregistrarea intervenientei în

calitate de candidat la funcția de Primar general al mun. Chișinău inclusiv reglementarea altor raporturi juridice subsidiare înregistrării candidatului.

Precum rezultă din Hotărârea contestată nr. 21 din 24.04.2018 a CECE mun. Chișinău, la 18.04.2018 intervenienta a depus la organul electoral setul de acte necesar, inclusiv listele de subscripție semnate de susținătorii candidatului.

Astfel, conform părții motivante a Hotărârii în referință, în urma verificării listelor de subscripție și întocmirii raportului respectiv s-au constatat a fi valabile 11 116 semnături ale susținătorilor, număr care permite înregistrarea dnei XXXXXXXXX, fiind declarate nule și neavenite un număr de 7 liste de subscripție.

Se subliniază faptul că prin contestarea adresată CEC a fost precizat că reclamantul, inclusiv reprezentantul cu drept de vot consultativ, conform pct. 7 din Regulamentul cu privire la activitatea membrilor reprezentanți ai concurenților electorali, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 383/2006, sunt în drept a face cunoștință numai cu materialele și documentația organului electoral ce vizează concurentul pe care îl reprezintă (neavând acces la actele din dosarul intervenientei, inclusiv a listelor de subscripție) din care motiv argumentele în partea ce țin de invaliditatea majorității listelor de subscripție erau axate pe informațiile publice din mass-media, care prin analogie și conform art. 123 alin. (1) din CPC, pot fi asimilate cu faptele de notorietate publică.

De asemenea, a fost precizat că în perioada depunerii actelor pentru funcția de Primar general al municipiului Chișinău nici un candidat independent nu a reușit să colecteze semnăturile necesare înaintării sale, unii dintre aceștia s-au expus public precum că nu au posibilitatea într-un timp atât de scurt să colecteze un număr necesar de semnături, iar unicul pretendent a fost intervenienta care la 18.04.2018 a depus pachetul cu documente și semnături în vederea înregistrării.

La acest capitol a mai fost precizat că în mijloacele de informare în masă au fost difuzate mai multe știri despre subiectul respectiv în partea ce ține de colectarea semnăturilor în susținerea intervenientei și anume că acestea au fost colectate nemijlocit prin intermediul delegațiilor în funcțiile publice a Partidului Democrat din autoritățile și instituțiile centrale și locale, precum și întreprinderile de stat și municipale. Corturile intervenientei destinate pentru colectarea semnăturilor instalate în oraș, au fost frecventate de un număr foarte mic de persoane. Se invocă în contestație că, semnăturile, de facto, erau

colectate de la angajații bugetari ai instituțiilor municipale, sau funcționarii publici din autoritățile administrației publice centrale, în procesul de colectare a semnăturilor pentru înaintarea candidatului XXXXXXXXXX, fiind utilizate resurse administrative, fapt interzis expres prin dispozițiile art. 52 alin. (7) din Codul electoral, iar listele de subscripție, precum a și fost mediatizat, erau din start completate cu date de identitate a persoanelor ce activează în structurile publice, care numai își depuneau semnătura, fapt interzis expres de pozițiile Regulamentului privind modul de întocmire, autentificare, prezentare și verificare a listelor de subscripție, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2682/2014.

În motivarea contestației a mai fost specificat că pentru a verifica caracterul autentic al semnăturilor este suficient de a examina cronologia și persoanele semnatare pentru a stabili în mod cert că acestea au fost colectate forțat de la funcționarii structurilor publice, precum Regia Transport Electric, spitale, policlinici aparținând Primăriei mun. Chișinău și autoritățile publice centrale: Agenția Servicii Publice, autoritățile din cadrul misterelor, inspectorate, agenții etc., iar, per-ansamblu, semnatarii fiind impuși să semneze listele de subscripție sub amenințarea unor consecințe nefaste în legătură cu exercitarea atribuțiilor, inclusiv destituirea din funcția publică. Contrapunerea datelor fiind una simplă, prin înaintarea unei interpelări la autoritățile publice, ori în perioada electorală, organele electorale dispun de acest drept.

În partea ce ține de preluarea spre completare a listelor de subscripție, menționează că potrivit art. 47 alin. (2) din Codul electoral, au dreptul de a colecta semnături candidații, inclusiv cei independenți și membrii grupurilor de inițiativă care semnează și/sau susțin acești candidați la alegeri, persoanele împuternicite de aceștia, precum și membrii grupului de inițiativă pentru inițierea referendumului. La o simplă analiză a numărului de persoane împuternicite de intervenientă, în coraport cu numărul semnăturilor record acumulate, al contrapunerii datelor din materialele video plasate pe internet (prin care se atestă numărul de persoane ce au frecventat corturile amplasate public), este evident că semnăturile au fost colectate de alte persoane și din alte locații.

Conform alin. (4) al aceluiași articol, în lista de subscripție, susținătorul candidatului, precum și susținătorul inițierii referendumului completează personal numărul curent, numele și prenumele, anul nașterii, domiciliul, seria și numărul actului de identitate, data la care semnează în listă și își aplică semnătura, în cazul în care susținătorul candidatului nu poate, din motive

obiective, să completeze personal datele solicitate, acestea sunt completate de membrul grupului de inițiativă sau de o altă persoană împuternicită să colecteze semnăturile, semnătura în lista de subscripție fiind aplicată nemijlocit de susținător, iar în caz de imposibilitate, de un reprezentant legal al acestuia. Dispozițiile respective fiind reiterate și în pct. 17 din Regulamentul privind modul de întocmire, autentificare, prezentare și verificare a listelor de subscripție, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2682/2014.

Conform contestației înaintate a mai specificat că o mare parte din listele de subscripție au fost prezentate la CECE mun. Chișinău nr.1 cu încălcarea normelor citate și anume, astfel precum a fost mediatizat, listele au fost completate anticipat de către o singură persoană, cu datele de identificare a susținătorilor care nu erau altceva decât datele din Registrul de evidență a personalului din instituțiile bugetare menționate, atât cele locale din mun. Chișinău, cât și cele centrale, în concluzie, fiind specificat că încălcarea normelor indicate în partea ce ține de completare listelor de subscripție are ca efect declararea acestora nule și neavenite, astfel precum prevede dispozițiile art. 48 alin. (4) lit. c) din Codul electoral.

Din considerentele indicate, prin contestația înaintată a fost solicitat CEC preluarea de la CECE mun. Chișinău a actelor depuse de concurentul electoral XXXXXXXXXX (dosarul integral) în special a listelor de subscripție cu reverificarea în totalitate a listelor de subscripție în vederea stabilirii cu exactitate a modului de colectare a semnăturilor prin contrapunerea parțială a datelor despre angajați/funcționari ai structurilor publice cu cele prezentate, înaintarea demersurilor către instituțiile centrale și locale, precum și întreprinderile de stat și municipale în vederea furnizării datelor despre angajați, în special Regia Transport Electric; Institutului Mamei și Copilului, Î.S. "Franzeleuța", Agenția Servicii Publice, etc., inclusiv cu declararea nulă și neavenită a listelor completate de o singură persoană și a celor instituționale colectate prin utilizarea resurselor administrative, după verificarea acestora și totalizarea rezultatelor.

De asemenea s-a solicitat că în rezultatul verificării să fie dispusă adoptarea unei hotărâri privind constatarea că fiind neîntemeiată a Hotărârii nr. 21 din 24.04.2018 a CECE mun. Chișinău cu înaintarea unei acțiuni în instanța de judecată în vederea anulării înregistrării intervenției în calitate de candidat, inclusiv atragerea la răspundere juridică persoanele vinovate care au impus forțat funcționarii și angajații structurilor publice să semneze în favoarea susținerii intervenției.

Se menționează că în cadrul ședinței CEC din XXXXXXXXXX la examinarea contestației, rezultatul întrebărilor formulate de membrii CEC, cerințele au fost concretizate în partea solicitării privind anularea deciziei organului ierarhic inferior cu adoptarea unei noi decizii de refuz în înregistrare a concurentului electoral, în cazul reverificării listelor de subscripție și constatării faptului neîntrunirii numărului necesar de semnături.

Prin Hotărârea contestată a CEC, contestația a fost respinsă motivându-se prin faptul că CEC, în calitate sa de organ electoral ierarhic superior, verifică legalitatea hotărârilor organelor electorale inferioare, prin urmare reexaminarea dosarului pretendentului la statutul de candidat în alegeri locale, în lipsa de probe, este o atribuție improprie Comisiei, or anume consiliul electoral, în condițiile art. 29 lit. f), art. 46 alin. (1), art. 49 alin. (1) din Codul electoral, este abilitat cu funcția de a examina dosarul pretendentului, din care motiv potrivit art. 26 alin. (1) lit. m), art. 71 alin. (1), alin. (5) și art. 73 alin. (2) din Codul electoral, CEC verifică legalitatea actelor/acțiunilor consiliilor electorale în baza contestațiilor ce se bazează pe probe.

De asemenea, s-a menționat că autorul contestației nu a adus probe concrete în susținerea solicitărilor înaintate, acestea fiind întemeiate pe reportaje mass-media (nefiind numite) din care izvorăsc concluziile contestatarului referitoare la utilizarea resurselor administrative și nerespectarea condițiilor de întocmire a listelor de subscripție, care, în lipsă de probe, reprezintă doar presupuneri declarative, prin urmare, argumentarea obiectului contestației rămâne neîntemeiată. S-a invocat faptul că cerințele înaintate privind reverificarea listelor de subscripție nu pot fi acceptate, ele fiind nu numai neîntemeiate, ci și improprii atribuțiilor Comisiei în acest sens.

De asemenea s-a specificat că, în ceea ce privește solicitarea contestatarului de a înainta acțiunea în instanța de judecată în vederea anulării înregistrării dnei XXXXXXXXXX în calitate de candidat la funcția de primar general al mun. Chișinău la alegerile locale noi din 20 mai 2018, Comisia relevă că, în conformitate cu art. 75 alin. (5) din Codul electoral, în cazul alegerilor locale, o asemenea solicitare, în cazul existenței temeiurilor, urmează a fi înaintată de către consiliul electoral. Mai mult, remarcă faptul că înaintarea unei asemenea solicitări reprezintă un drept al organului electoral și nicidecum o obligație, iar în cazul în care organul electoral își exercită un asemenea drept, temeinicia acestuia deja se examinează de instanța de judecată.

La acest compartiment reclamantul a indicat că însăși sarcina probațiunii în procedura contenciosului administrativ precum și atribuțiile organului ierarhic superior la examinarea contestației, cu precizarea faptului că în cadrul CEC nu a fost o opinie unanimă în privința proiectului Hotărârii propus spre aprobare, fiind votată de cinci din cei șapte prezenți.

Membrul CEC, dl Vasile Gafton în semn de protest în coraport cu obstrucționarea exercitării atribuțiilor conferite a părăsit ședința CEC, dar cu înaintarea în formă scrisă a opiniei separate. Membrul CEC, dl Sergiu Gurduza a votat împotriva Hotărârii contestate, cu precizarea că posibil v-a depune o opinie separată, în cazul în care va reuși redactarea acesteia. Precum rezultă din declarațiile publice din ședința CEC înregistrată video și accesibilă pe site-ul oficial al instituției, membrul CEC, dl Gurduza a efectuat prealabil ședinței, în ziua de XXXXXXXXXX, o verificare sumară a listelor de subscripție din dosarul intervenientei la sediul CECE mun. Chișinău în prezența câtorva membri a organului electoral, iar în rezultatul numai a unei verificări selective a listelor de subscripție a constatat completarea manuală și în mod evident de către o singură persoană a listelor în număr de 59 exemplare în coraport cu 7 exemplare declarate oficial de CECE mun. Chișinău, conform Notei informative întocmite în acest sens. Precum a precizat membrul CEC, la un simplu calcul al datelor verificate se constată cu certitudine că în cazul în care erau declarate în modul stabilit de legislație ca fiind nule și neavenite listele de subscripție ce nu corespund prevederilor legale enunțate, intervenienta nu ar fi prezentat numărul necesar de semnături, iar înregistrarea acesteia urma a fi refuzată.

Se precizează că reclamantul și/sau reprezentantul cu drept de vot consultativ nu are acces la aceste liste de subscripție, dar argumentele expuse ce pot fi vizualizate de pe înregistrarea video a ședinței și urmează a fi luate în considerare la examinarea cauzei.

Susține reclamantul că esența și impactul public al faptului colectării în mod forțat într-un termen atât de restrâns a unui număr imens de semnături reprezintă, din start, o metodă de fraudare a alegerilor, ori în societate se formează opinia că respectiva persoană nu avea o susținere masivă din partea electoratului. Ca orice act juridic, listele de subscripție urmează să întrunească anumite condiții de fond și de formă.

Menționează că condițiile de fond și de formă sunt stabilite parțial prin Regulamentul privind modul de întocmire, autentificare, prezentare și verificare a listelor de subscripție, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2682/2014, iar una din condițiile de fond a actului juridic este consimțământul, care

reprezintă manifestarea, exteriorizată, de voință a persoanei și este valabil dacă provine de la o persoană cu discernământ, este exprimat cu intenția de a produce efecte juridice și nu este viciat.

Vicierea consimțământului este calificată ca fiind constrângere prin violență, iar actele încheiate în astfel de circumstanțe, urmează a fi declarate nule.

Or, însăși pct. 4 din Regulamentul privind modul de întocmire, autentificare, prezentare și verificare a listelor de subscripție, în partea consimțământului liber exprimat stabilește expres că (...): „Alegătorii participă benevol în campania de susținere a candidatului la una din funcțiile electivă [...] și pot susține prin semnătură numai un singur candidat în cadrul unui tip de scrutin ”.

Menționează că cerința în partea ce ține de reverificarea în totalitate a listelor de subscripție în vederea stabilirii cu exactitate a modului de colectare a semnăturilor prin contrapunerea parțială a datelor despre angajați/funcționari ai structurilor publice cu cele prezentate, înaintarea demersurilor către instituțiile centrale și locale, precum și întreprinderile de stat și municipale în vederea furnizării datelor despre angajați este axată pe dispozițiile art. 22 alin. (1) lit. q) din Codul electoral.

Indică reclamantul că art. 47 alin. (4) din Codul electoral stabilește expres că în lista de subscripție, susținătorul candidatului, precum și susținătorul inițierii referendumului completează personal numărul curent, numele și prenumele, anul nașterii, domiciliul, seria și numărul actului de identitate, data la care semnează în listă și își aplică semnătura, iar încălcarea dispoziției respective servește temei de nulitate a listei, conform art. 48 alin. (4) lit c) din Cod.

La caz, în privința argumentului invocat în Hotărârea contestată a CEC, precum că contestatarul/reclamantul nu ar fi prezentat probe în ce privește faptul că listele de subscripție ar fi fost redactate de o singură persoană, iar susținătorii ar fi aplicat numaină semnătura, menționează că atare concluzie a CEC este una contradictorie, reiterând că Regulamentele CEC (aprobate prin Hotărârile nr. 2682/2014 și nr. 383/2006) nu permit concurenților electorali de a face cunoștință cu materialele din dosarul altului concurent electoral. La listele de subscripție avînd acces numai membri organului electoral, din care motiv este imposibil de prezentat probe în acest sens.

Or, reieșind din concluzia CEC, reclamantul urmează în mod ilicit să

obțină copii de pe liste pentru a le prezenta unui organ care are acces la aceste liste, dar nu dorește să facă cunoștință cu ele.

Referitor la concluzia privind declararea ca fiind „improprie Comisiei”, reverificarea listelor de subscripție, dar numai „verificarea legalității actelor/acțiunilor consiliilor electorale, specifică că aceasta este complet eronată.

Specifică faptul că Legea contenciosului administrativ nr. 793/2000, implicit reglementarea procedurii prealabile de soluționare a litigiului de contencios administrativ, pasibil de apariție, este conform „Recomandării CE nr. (2001)9 din 05.09.2001 privind căile alternative de soluționare a litigiilor dintre autoritățile administrative și persoanele private”, potrivit căreia se recomandă statelor să promoveze utilizarea căilor alternative de soluționare a litigiilor, iar anumite căi alternative, cum ar fi recursul administrativ intern urmează a fi folosite înainte de a se recurge la instanța judecătorească. Utilizarea acestor modalități ar putea fi obligatorie, constituind o condiție prealabilă declanșării procedurilor legale. Din atare considerent, pe parcurs în Legea de referință au fost operate mai multe modificări, pentru a perfecționa sistemul de „recurs administrativ”, dar reieșind din concluzia CEC, această formă de contestare ar fi una formală întrucât verificarea „actelor pregătitoare sau operațiunile administrative și tehnico-materiale care au stat la baza emiterii actului administrativ contestat”, este o activitate improprie” CEC, care rezultă că s-ar limita doar la verificarea corectitudinii redactării actului (greșelilor ortografice) sau indicarea corectă a articolului din Codul electoral, or în caz contrar nu este clar cum este posibil de verificat legalitatea unui act administrativ fără a verifica actele /documentele) ce au stat la baza emiterii acestuia (un fel de verificare în ordine ierarhică a legalității unei hotărâi judecătorești în lipsa dosarului de judecată).

În alt context dar în aceeași ordine de idei specifică că la contestarea actelor administrative, în consonanță cu dispozițiile art. 24 alin. (3) din Legea contenciosului administrativ nr. 793/2000, sarcina probațiunii legalității actului este a autorității publice. Conform Hotărârii contestate rezultă că CEC a inversat sarcina probațiunii respingând contestația pe motiv că contestatarul/reclamantul nu ar fi prezentat probe că listele de subscripție ar fi fost completate de o singură persoană, în cazul în care listele de subscripție se află la pârât.

În partea ce ține de concluzia CEC privind anularea concurentului electoral (refuzul înregistrării) menționează că Constituția Republicii Moldova,

în tot conținutul său normativ, conferă drepturi și corelativ obligații numai persoanelor fizice, cetățeni ai Republicii Moldova (și implicit asociațiilor acestora indiferent de formă), autoritățile publice dispun de atribuții. În acest sens și art. 22, 26, 29, 33 din Codul electoral stabilește atribuțiile Comisiei Electorale Centrale și ale altor organe electorale, iar drepturile, conform codului sunt ale alegătorului.

Având în vedere faptul că membrii CECE mun. Chișinău nr.1 sau expus în fond asupra legalității listelor de subscripție, aplicând prin analogie regulile transiterii spre rejudecare a cauzei în cadrul instanțelor de judecată și dispozițiile art. 9 alin. (2) din Legea nr. 190/1994 potrivit căruia se interzice remiterea materialelor organelor sau persoanelor oficiale, acțiunile ori deciziile cărora sunt atacate, solicită reclamantul obligarea CEC de a reverifica listele de subscripție în litigiu, cu adoptarea unei noi Hotărâri conform rezultatelor reexaminării.

Astfel, solicită reclamantul:

-Anularea Hotărârii nr. 21 din 24.04.2018 a CECE mun. Chișinău nr. 1 privind înregistrarea candidatului la funcția de Primar general al mun. Chișinău, dnei XXXXXXXXXX, alegerile locale noi din 20.05.2018;

-Anularea Hotărârii nr. 1586 din 04.05.2017 a CEC cu privire la contestația dlui XXXXXXXXXX, candidat la funcția de primar general al mun. Chișinău, împotriva hotărârii nr. 21 din 24.04.2018 a CECE mun. Chișinău nr. 1 privind înregistrarea candidatului la funcția de Primar general al mun. Chișinău, dnei XXXXXXXXXX, la alegerile locale noi din 20.05.2018;

-Obligarea CEC la reverificarea listelor de subscripție prezentate de candidat la funcția de Primar general al mun. Chișinău, dna XXXXXXXXXX și adoptarea unei Hotărâri conform rezultatelor reverificării.

În drept contestația se întemeiază pe prevederile art. 71-74 din Codul electoral, art. -5 alin.

Poziția instanței de fond:

Prin hotărârea judecătoreiei Chișinău (sediul Ciocana) din 14 aprilie 2018, cererea înaintată de XXXXXXXXXX împotriva Consiliul Electoral al

Circumscripției Electorale Municipale Chișinău nr.1, Comisia electorală Centrală, intervenient XXXXXXXXXX privind anularea Hotărârii nr.21 din 24.04.2018 a CECE mun. Chișinău nr. 1 privind înregistrarea candidatului la funcția de Primar general al mun.Chișinău, dnei XXXXXXXXXX, la alegerile locale noi din 20.05.2018, mularea Hotărârii nr.1586 din XXXXXXXXXX Comisiei Electorale Centrale, obligarea Comisiei Electorale Centrale la verificarea listelor de subscripție prezentate de candidat la funcția de Primar general al mun.Chișinău, dna XXXXXXXXXX și adoptarea unei Hotărâri conform rezultatelor revendicării a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Solicitarea apelantului:

La 15 mai 2018, reprezentantul lui XXXXXXXXXX - avocatul XXXXXXXXXX a declarat apel împotriva hotărârii judecătorei Chișinău sediul Ciocana, din 14 aprilie 2018, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii menționate și emiterea unei decizii privind anularea Hotărârii nr. 1586 din 04.05.2017 a CEC cu privire la contestația dlui XXXXXXXXXX, candidat la funcția de primar general al mun. Chișinău, împotriva Hotărârii nr. 21 din 24.04.2018 a CECE mun. Chișinău nr. 1 privind înregistrarea candidatului la funcția de Primar general al mun. Chișinău, dnei XXXXXXXXXX, la alegerile locale noi din 20.05.2018, obligarea CEC la reverificarea listelor de subscripție prezentate de candidat la funcția de Primar general al mun. Chișinău, dna XXXXXXXXXX și adoptarea unei Hotărâri conform rezultatelor reverificării precum și anularea Hotărârii nr. 21 din 24.04.2018 a CECE mun. Chișinău nr. 1 privind înregistrarea candidatului la funcția de Primar general al mun. Chișinău, dnei XXXXXXXXXX, la alegerile locale noi din 20.05.2018;

Argumentele părților:

În motivarea apelului reprezentantul lui XXXXXXXXXX - avocatul XXXXXXXXXX a indicat că, consideră hotărârea contestată neîntemeiată deoarece circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii nu au fost constatate și elucidate pe deplin, iar cele pe care prima instanță le consideră constatate, sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii, iar atare situație se datorează faptului aplicării eronate a normelor de drept material și procedural.

Având în vedere că potrivit art. 357 din CPC, instanța de apel în baza materialelor din dosar și a celor prezentate suplimentar, verifică corectitudinea constatării circumstanțelor de fapt ale pricinii, a aplicării și interpretării normelor de drept material, precum și respectarea normelor de drept procedural, la judecarea pricinii în primă instanță, implicit reexaminarea fondului solicită inițial a reexamina cauza în fond cu admiterea cererii în sensul formulat.

Menționează că, prin Hotărârea contestată nr. 21 din 24.04.2018 a Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1 (CECE mun. Chișinău) s-a decis înregistrarea candidatului la funcția de Primar general al mun. Chișinău, intervenientei, inclusiv reglementarea altor raporturi juridice subsidiare înregistrării candidatului.

La 27.04.2018, apelantul a contestat în ordine ierarhică Hotărârea în referință la XXXXXXXXXX (CEC), iar prin Hotărârea contestată a CEC nr. 1586 din XXXXXXXXXX adoptată în ședința din aceeași dată, contestația a fost respinsă ca neîntemeiată.

Consideră ambele acte contestate ca fiind neîntemeiate, adoptate fără elucidarea în complex a circumstanțelor cauzei, inversarea sarcinii probațiunii la examinarea în ordine ierarhică a contestației, fapt pentru care au fost contestate în instanța de judecată.

Intru examinarea completă, obiectivă și multiaspectuală a cauzei consideră oportun de a expune succint și în ordine cronologică circumstanțele relevante speței.

Astfel, în rezultatul demisiei Primarului general al mun. Chișinău, dlui Dorin Chirtoacă, prin Hotărârea CEC nr. 1446 din 12.03.2018, s-a stabilit desfășurarea alegerilor locale noi pentru funcția de Primar general al mun. Chișinău, pentru 20.05.2018.

La 04.04.2018, apelantul, candidat la funcția de Primar general al mun. Chișinău din partea PL a depus la Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1 (CECE mun. Chișinău nr. 1) actele necesare în vederea înregistrării în calitate de concurent electoral, iar prin Hotărârea nr. 9 din 10.04.2018, a fost înregistrat în calitate solicitată.

În paralel, la 10.04.2018, intervenienta, în mod public și-a declarat intenția de a candida la funcția de Primar general, prezentându-se în aceeași zi la CECE mun. Chișinău nr. 1 pentru recepționarea listelor de subscripție, fiind

remise, pe parcurs, un număr de 500 (cinci sute) exemplare.

Precum rezultă din Hotărârea contestată nr. 21 din 24.04.2018 a CECE mun. Chișinău, la 18.04.2018 intervenienta a depus la organul electoral setul de acte necesar, inclusiv listele de subscripție semnate de susținătorii candidatului.

Prin sesizarea nr. 2 din 23.04.2018, apelantul a solicitat CECE mun. Chișinău adoptarea unei Hotărâri privind refuzul înregistrării intervenientei din motivul colectării semnăturilor cu utilizarea resurselor administrative, constrângerii semnatarilor și încălcarea modului de perfectare a listelor de subscripție.

Esența și impactul public al faptului colectării în mod forțat și într-un termen atât de restrâns a unui număr imens de semnături reprezintă, din start, o metodă de fraudare a alegerilor, ori în societate se formează opinia că respectiva persoană ar avea o susținere masivă din partea electoratului. Consecințele, la caz, sunt evidente, deoarece se coagulează ideea unui „vot util”, adică selectarea celui candidat care are șanse mai mari de a „câștiga” alegerile.

Atât în conținutul sesizării înaintate, cât și în ședința CEC din XXXXXXXXX (data examinării publice a contestației), inclusiv în instanța de fond, a fost precizat că sesizarea înaintată la CECE mun. Chișinău, nu este o contestație, în sensul Codului electoral dar o similar unei petiții, conform Legii cu privire la petiționare nr. 190/1994, întrucât până la înregistrarea în calitate de concurent electoral (conform Hotărârii contestate a CECE mun. Chișinău), intervenienta, este calificată ca o persoană fizică ce a inițiat procedura de colectare a semnăturilor, iar acțiunile privind colectarea în mod fraudulos a semnăturilor nu sunt pasibile de contestare în instanța de judecată, în ordinea contenciosului electoral (administrativ).

În acest sens și în contradicție cu argumentele expuse în referința depusă de intervenienta al CEC (la 30.04.2014), specifică faptul că potrivit art. 1 din Codul electoral, concurentul electoral este definit (la caz) ca fiind „[...] persoana care candidează pentru funcția de primar sau de consilier în consiliul local și care este înregistrat de consiliul electoral de circumscripție respectiv”. Întrucât intervenienta, în calitate de candidat independent, este calificată ca fiind concurent electoral numai după înregistrarea acesteia în această calitate de către organul electoral, iar „procedura de colectare a semnăturilor” este, în ansamblu, un set de acte pregătitoare sau operațiunile administrative și tehnico-materiale; ce înglobează în sine un cumul de acte juridice (voința

susținătorilor - ne vom expune în continuare la subiectul dat) și care, potrivit pct. 8 din Hotărârea cu caracter de recomandare a Plenului CSJ „Cu privire la practică aplicării de către instanțele de contencios administrativ a unor prevederi ale Legii contenciosului administrativ” nr.10 din 30.10.2009, nu pot constitui de sine stătător obiect al acțiunii în contenciosul administrativ, deoarece nu produc efecte juridice prin ele însele.

Fără a ține cont de argumentele invocate prin referire la fraudele electorale mediatizate, prin Hotărârea nr. 21 din 24.04.2018 contestată a CECE mun. Chișinău s-a decis înregistrarea intervenientei în calitate de candidat la funcția de Primar general al mun. Chișinău inclusiv, reglementarea altor raporturi juridice subsidiare înregistrării candidatului.

Conform părții motivante a Hotărârii în referință, în urma verificării listelor de subscripție și întocmirii raportului respectiv s-au constatat a fi valabile 11 116 (unsprezece mii una sută șaisprezece) semnături ale susținătorilor, număr care permite înregistrarea dnei XXXXXXXXXX, fiind declarate nule și neavenite un număr de 7 liste de subscripție., cu precizarea că la o simplă verificare un membru CEC a constatat ca fiind nevalabile 59 de liste.

Prin contestarea adresată CEC a fost precizat că apelantul, inclusiv reprezentantul cu drept de vot consultativ, conform pct. 7 din Regulamentul cu privire la activitatea membrilor reprezentanți ai concurenților electorali, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 383/2006, sunt în drept a face cunoștință numai cu materialele și documentația organului electoral ce vizează concurentul pe care îl reprezintă (neavând acces la actele din dosarul intervenientei, inclusiv a listelor de subscripție) din care motiv argumentele în partea ce țin de invaliditatea majorității listelor de subscripție au fost axate pe informațiile publice din mass-media, care prin analogie și conform art. 123 alin. (1) din CPC, pot fi asimilate cu faptele de notorietate publică.

De asemenea a fost precizat că în perioada depunerii actelor pentru funcția de Primarul general al municipiului Chișinău nici un candidat independent nu a reușit să colecteze semnăturile necesare înaintării sale, unii dintre aceștia s-au expus public precum că nu au posibilitatea într-un timp atât de scurt să colecteze un număr necesar de semnături, iar unicul pretendent a fost intervenienta care la 18.04.2018 a depus pachetul cu documente și semnături în vederea înregistrării.

La acest capitol a mai precizat că în mijloacele de informare în masă au fost difuzate mai multe știri despre subiectul respectiv în partea ce ține de

colectarea semnăturilor în susținerea intervenientei și anume că acestea au fost colectate din autoritățile și instituțiile centrale și locale, precum și întreprinderile de stat și municipale. Corturile intervenientei destinate pentru colectarea semnăturilor instalate în oraș, fiind frecventate de un număr foarte mic de persoane. Semnăturile, de facto, erau colectate de la angajații bugetari ai instituțiilor municipale, sau funcționarii publici din autoritățile administrației publice centrale. În procesul de colectare a semnăturilor pentru înaintarea candidatului XXXXXXXXXX, au fost utilizate resurse administrative, fapt interzis expres de dispozițiile art. 52 alin. (7) din Codul electoral, iar listele de subscripție, precum a și fost mediatizat, erau din start completate cu datele de identificare a persoanelor ce activează în structurile publice, care numai își depuneau semnătura, fapt interzis expres de dispozițiile Regulamentului privind modul de întocmire, autentificare, prezentare și verificare a listelor de subscripție, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2682/2014.

În motivarea cererii de apel, a mai specificat că pentru a verifica neautenticitatea semnăturilor este suficient de a examina cronologia și persoanele semnate pentru a stabili în mod cert că acestea au fost colectate forțat de la funcționarii structurilor publice, precum Regia Transport Electric, spitale, policlinici aparținând Primăriei mun. Chișinău și autoritățile publice centrale: Agenția Servicii Publice, autoritățile din cadrul ministerelor, inspectorate, agenții etc., iar, per-ansamblu, semnatarii au fost impuși să semneze listele de subscripție sub amenințarea unor consecințe nefaste în legătură cu exercitarea atribuțiilor, inclusiv destituirea din funcția publică. Contrapunerea datelor este una simplă, prin înaintarea unei interpelări la autoritățile publice, ori în perioada electorală, organele electorale dispun de acest drept.

În partea ce ține de preluarea spre completare a listelor de subscripție, a fost specificat faptul că potrivit art. 47 alin. (2) din Codul electoral, au dreptul de a colecta semnături candidații, inclusiv cei independenți și membrii grupurilor de inițiativă care desemnează și/sau susțin acești candidați la alegeri, persoanele împuternicite de aceștia, precum și membrii grupului de inițiativă pentru inițierea referendumului. La o simplă analiză a numărului de persoane împuternicite de intervenientă, în coraport cu numărul semnăturilor record acumulate, al contrapunerii datelor din materialele video plasate pe internet (prin care se atestă numărul de persoane ce au frecventat corturile amplasate public), este evident că semnăturile au fost colectate de alte persoane și din alte locații.

Conform alin. (4) al aceluiași articol, în lista de subscripție, susținătorul

candidatului, precum și susținătorul inițierii referendumului completează personal numărul curent, numele și prenumele, anul nașterii, domiciliul, seria și numărul actului de identitate, data la care semnează în listă și își aplica semnătura.

Dispozițiile respective sunt reiterate și în pct. 17 din Regulamentul privind modul de întocmire, autentificare, prezentare și verificare a listelor de subscripție, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2682/2014.

Conform contestației înaintate a mai fost specificat că o mare parte din listele de subscripție au fost prezentate la CECE mun. Chișinău cu încălcarea normelor citate și anume, astfel precum a fost mediatizat, listele au fost completate anticipat de către o singură persoană (posibil de colectori), cu datele de identificare a susținătorilor, care nu erau altceva decât datele din Registrul de evidență a personalului din instituțiile bugetare menționate, atât cele locale din mun. Chișinău, cât și cele centrale.

În concluzie a fost specificat că încălcarea normelor indicate în partea ce ține de completare listelor de subscripție are ca efect declararea acestora nule și neavenite, astfel precum prevede dispozițiile art. 48 alin. (4) lit. c) din Codul electoral (normă de blanchetă prin referirea la art. 47 alin. (4) și (6) din Cod).

Din considerentele indicate, prin contestația înaintată a solicitat CEC preluarea de la CECE mun. Chișinău a actelor depuse de concurentul electoral XXXXXXXXX (dosarul integral) în special a listelor de subscripție cu reverificarea în totalitate a listelor de subscripție în vederea stabilirii cu exactitate a modului de colectare a semnăturilor prin contrapunerea parțială a datelor despre angajați/funcționari ai structurilor publice cu cele prezentate, înaintarea demersurilor către instituțiile centrale și locale, precum și întreprinderile de stat și municipale în vederea furnizării datelor despre angajați, în special Regia Transport Electric; Institutului Mamei și Copilului, I.S. "Franzeuța", Agenția Servicii Publice, etc., inclusiv cu declararea nulă și neavenită a listelor completate de o singură persoană și a celor instituționale colectate prin utilizarea resurselor administrative, după verificarea acestora și totalizarea rezultatelor.

De asemenea s-a solicitat că în rezultatul verificării să fie dispusă adoptarea unei Hotărâri privind constatarea că fiind neîntemeiată a Hotărâri nr. 21 din 24.04.2018 a CECE mun. Chișinău cu înaintarea unei acțiuni în instanța de judecată în vederea anulării înregistrării intervenientei în calitate de candidat, inclusiv atragerea la răspundere juridică a persoanelor vinovate care au impus forțat funcționarii și angajații structurilor publice să semneze în

favoarea susținerii intervenientei.

În cadrul ședinței CEC din XXXXXXXXXX la examinarea contestației, în rezultatul întrebărilor formulate de membrii CEC, cerințele au fost concretizate în partea solicitării privind anularea deciziei organului ierarhic inferior cu adoptarea unei noi decizii de refuz în înregistrare a concurentului electoral, în cazul reverificării listelor de subscripție și constatării faptului neîntrunirii numărului necesar de semnături.

Prin Hotărârea contestată a CEC contestația a fost respinsă motivându-se prin faptul că CEC, în calitate sa de organ electoral ierarhic superior, verifică legalitatea hotărârilor organelor electorale inferioare, prin urmare reexaminarea dosarului pretendentului la statutul de candidat în alegeri locale, în lipsa de probe, este o atribuție improprie Comisiei, or anume consiliul electoral, în condițiile art. 29 lit. f), art. 46 alin. (1), art. 49 alin. (1) din Codul electoral, este abilitat cu funcția de a examina dosarul pretendentului, din care motiv potrivit art. 26 alin. (1) lit. m), art. 71 alin. (1), alin. (5) și art. 73 alin. (2) din Codul electoral, CEC verifică legalitatea actelor și acțiunilor consiliilor electorale în baza contestațiilor ce se bazează pe probe.

Specifică că, CEC, în Hotărârea contestată că autorul contestației nu a aduce probe concrete în susținerea solicitărilor înaintate, acestea fiind întemeiate pe reportaje mass-media (nefiind numite) din care izvorăsc concluziile contestatarului referitoare la utilizarea resurselor administrative și nerespectarea condițiilor de întocmire a listelor de subscripție, care, în lipsă de probe, reprezintă doar presupuneri declarative, prin urmare, argumentarea obiectului contestației rămâne neîntemeiată, concluzionând că, în Hotărârea contestată (citează): „[...] cerințele înaintate privind reverificarea listelor de subscripție nu pot fi acceptate, ele fiind nu numai neîntemeiate, ci și improprii atribuțiilor Comisiei în acest sens”.

De asemenea specifică că intimatul (citează): „[...] În ceea ce privește solicitarea contestatarului de a înainta acțiunea în instanța de judecată în vederea anulării înregistrării dnei XXXXXXXXXX în calitate de candidat la funcția de primar general al mun. Chișinău la alegerile locale noi din 20 mai 2018, Comisia relevă că, în conformitate cu art. 75 alin. (5) din Codul electoral, în cazul alegerilor locale, o asemenea solicitare, în cazul existenței temeiurilor, urmează a fi înaintată de către consiliul electoral. Mai mult, remarcăm că înaintarea unei asemenea solicitări reprezintă un drept al organului electoral și nicidecum o obligație, iar în cazul în care organul electoral își exercită un asemenea drept, temeinicia acestuia deja se examinează de instanța de

judecată”.

În acest sens specifică că esența listelor de subscripție, probele pasibile de a fi prezentate, însăși sarcina probațiunii în procedura contenciosului administrativ precum și atribuțiile organului ierarhic superior la examinarea contestației, cu precizarea faptului că în cadrul CEC nu a fost o opinie unanimă în privința proiectului Hotărârii propus spre aprobare, fiind votată de cinci din cei șapte prezenți.

Membrul CEC, dl Vasile Gafton, în semn de protest în coraport cu obstrucționarea exercitării atribuțiilor conferite a părăsit ședința CEC, dar cu înaintarea în formă scrisă (accesibilă publicului până la data redactării prezentei contestații) a Opiniei separate, asupra argumentelor cărora a subscris în totalitate.

Membrul CEC, dl Sergiu Gurduza, a votat împotriva Hotărârii contestate. Precum rezultă din declarațiile publice din ședința CEC înregistrată video și accesibilă pe site-ul oficial al instituției, membrul CEC, dl Gurduza a efectuat prealabil ședinței, în ziua de XXXXXXXXX, o verificare sumară a listelor de subscripție din dosarul intervenientei la sediul CECE mun. Chișinău în prezența câtorva membri a organului electoral, iar în rezultatul numai a unei verificării selective a listelor de subscripție a constatat completarea manuală și în mod evident de către o singură persoană a listelor în număr de 59 exemplare, în coraport cu 7 exemplare declarate oficial de CECE mun. Chișinău, conform Notei informative întocmite în acest sens precum a precizat membrul CEC, la un simplu calcul al datelor verificate, se constată cu certitudine că în cazul în care erau declarate în modul stabilit de legislație ca fiind nule și neavenite listele de subscripție ce nu corespund prevederilor legale enunțate, intervenienta nu ar fi prezentat numărul necesar de semnături, iar înregistrarea acesteia urma a fi refuzată.

Precizează că, în Opinia separată expusă în scris de membrul CEC, dl Gurduza, apelantul și/sau reprezentantul cu drept de vot consultativ nu are acces la aceste liste de subscripție, dar argumentele expuse ce pot fi vizualizate de pe înregistrarea video a ședinței și urmează a fi luate în considerare la examinarea cauzei, în ședința CEC și instanța de fond făcând precizări referitoare la listele de subscripție și anume calificarea juridică a acestora, în ansamblu, o listă de subscripție reprezintă o însumare a voinței unor persoane ce a susține o altă persoană, în interesul căreia sunt colectate, la o anumită funcție electivă. Implicit reprezintă un cumul de acte juridice, adică manifestări unilaterale de voință cu scopul de a produce efecte juridice.

Ca orice act juridic, listele de subscripție urmează să întrunească anumite condiții de fond și de formă.

Condițiile de fond și de formă sunt stabilite parțial prin Regulamentul privind modul de întocmire, autentificare, prezentare și verificare a listelor de subscripție, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2682/2014, iar una din condițiile de fond a actului juridic este consimțământul, care reprezintă manifestarea, exteriorizată, de voință a persoanei și este valabil dacă provine de la o persoană cu discernământ, este exprimat cu intenția de a produce efecte juridice și nu este viciat.

Vicierea consimțământului fiind calificată ca fiind constrângere prin violență, iar actele încheiate în astfel de circumstanțe, urmează a fi declarate nule.

Or, însăși pct. 4 din Regulamentul privind modul de întocmire, autentificare, prezentare și verificare a listelor de subscripție, în partea consimțământului liber exprimat stabilește expres că (cităm): „Alegătorii participă benevol în campania de susținere a candidatului la una din funcțiile electivă [...] și pot susține prin semnătură numai un singur candidat în cadrul unui tip de scrutin”.

În partea ce ține de verificarea respectării normelor indicate în contestație face referire la materialul publicat în mijloacele de informare în masă, cu solicitarea către CEC privind reverificarea în totalitate a listelor de subscripție în vederea stabilirii cu exactitate a modului de colectare a semnăturilor prin contrapunerea parțială a datelor despre angajați/funcționari ai structurilor publice cu cele prezentate, înaintarea demersurilor către instituțiile centrale și locale, precum și întreprinderile de stat și municipale în vederea furnizării datelor despre angajați, în special Regia Transport Electric; Institutului Mamei și Copilului, I.S. “Franzeleuța”, Agenția Servicii Publice, cerință axată pe dispozițiile art. 22 alin. (1) lit. q) din Codul electoral, potrivit căruia CEC, în calitate de organ specializat în domeniul electoral analizează fraudele electorale, inclusiv cele presupuse, din alegerile trecute, curente sau viitoare și ia măsuri pentru prevenirea lor, iar conform pct. 65 din Regulamentul cu privire la activitatea Comisiei Electorale Centrale, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 137/2006, Comisia exercită controlul asupra corectitudinii și exactității aplicării Codului electoral și a altor acte normative în domeniu pe teritoriul țării și asupra executării propriilor hotărâri. În acest sens, conform pct. 67 din Regulamentul în referință, în baza hotărârilor Comisiei și la dispoziția președintelui, membrul Comisiei poate să verifice

activitatea autorităților publice, instituțiilor, întreprinderilor, organizațiilor, partidelor, organizațiilor social-politice privind chestiunile ce țin de competența Comisiei și să ia cunoștință de materialul și documentele necesare.

În partea ce ține de forma actelor juridice, precizează că, art. 47 alin. (4) din Codul electoral stabilește expres că în lista de subscripție, susținătorul candidatului precum și susținătorul inițierii referendumului completează personal numărul curent, numele și prenumele, anul nașterii, domiciliul, seria și numărul actului de identitate, data la care semnează în listă și își aplică semnătura, iar încălcarea dispoziției respective servește temei de nulitate a listei, conform art. art. 48 alin. (4) lit c) din Cod.

La caz, în privința argumentului invocat în Hotărârea contestată a CEC, precum că contestătarul/apelantul nu ar fi prezentat probe în ce privește faptul că listele de subscripție ar fi fost redactate de o singură persoană, iar susținătorii ar fi aplicat numai semnătura, menționează că atare concluzie a CEC este una contradictorie.

Subscrie argumentele membrului CEC din Opinia separată și reiterează că Regulamentele CEC (aprobate prin Hotărârile nr. 2682/2014 și nr. 383/2006 nu permit concurenților electorali de a face cunoștință cu materialele din dosarul altului concurent electoral. La listele de subscripție avînd acces numai membri organului electoral, din care motiv este imposibil de prezentat probe în acest sens.

Or, reieșind din concluzia CEC, apelantul urmează în mod ilicit să obțină copii de pe liste pentru a le prezenta unui organ care are acces la aceste liste, dar nu dorește să facă cunoștință cu ele.

Referitor la concluzia privind declararea ca fiind „improprie Comisiei”, reverificarea listelor de subscripție, dar numai „verificarea legalității actelor/acțiunilor consiliilor electorale”, specifică faptul că aceasta este complet eronată și dificil de explicat, oricare nu ar fi calea de atac în instanța de judecată (ordinară sau extraordinară), cauza judiciară nu poate avea loc în lipsa dosarului de judecată.

Din atare considerent, specifică faptul că Legea contenciosului administrativ nr. 793/2000, implicit reglementarea procedurii prealabile de soluționare a litigiului de contencios administrativ, pasibil de apariție, fiind conform „Recomandării CE nr. (2001)9 din 05.09.2001 privind căile alternative de soluționare a litigiilor dintre autoritățile administrative și persoanele private”, potrivit căreia se recomandă statelor să promoveze utilizarea căilor

alternative de soluționare a litigiilor, iar anumite căi alternative, cum ar fi recursul administrativ intern urmează a fi folosite înainte de a se recurge la instanța judecătorească. Utilizarea acestor modalități ar putea fi obligatorie, constituind o condiție prealabilă declanșării procedurilor legale. Din atare considerent, pe parcurs în Legea de referință au fost operate mai multe modificări, pentru a perfecționa sistemul de „recurs administrativ”, dar reieșind din concluzia CEC, această formă de contestare ar fi una formală întrucât verificarea „actelor pregătitoare sau operațiunile administrative și tehnico-materiale care au stat la baza emiterii actului administrativ contestat”, este o activitate „improprie” CEC, care rezultă că s-ar limita doar la verificarea corectitudinii redactării actului (greșelilor ortografice) sau indicarea corectă a articolului din Codul electoral, or, în caz contrar nu este clar cum este posibil de verificat legalitatea unui act administrativ fără a verifica actele (documentele) ce au stat la baza emiterii acestuia (un fel de verificare în ordine ierarhică a legalității unei hotărâi judecătorești în lipsa dosarului de judecată)?!.

În alt context dar în aceeași ordine de idei specifică faptul că la contestarea actelor administrative, în consonanță cu dispozițiile art. 24 alin. (3) din Legea contenciosului administrativ nr. 793/2000, sarcina probațiunii legalității actului este a autorității publice. Conform Hotărârii contestate rezultă că CEC a inversat sarcina probațiunii respingând contestația pe motiv că contestatarul/apelantul nu ar fi prezentat probe că listele de subscripție ar fi fost completate de o singură persoană, în cazul în care listele de subscripție se află la intimat, iar în cazul dat se atestă un cerc juridic vicios complet inexplicabil.

Sustine că, în partea ce ține de concluzia CEC privind anularea concurentului electoral (refuzul înregistrării) potrivit căreia „Comisia relevă că, în conformitate cu art. 75 alin. (5) din Codul electoral, în cazul alegerilor locale, o asemenea solicitare, în cazul existenței temeiurilor, urmează a fi înaintată de către consiliul electoral.

Remarcă faptul că înaintarea unei asemenea solicitări reprezintă un drept al organului electoral și nicidecum o obligație, iar în cazul în care organul electoral își exercită un asemenea drept, temeinicia acestuia deja se examinează de instanța de judecată”, la acest capitol precizând succint că Constituția Republicii Moldova, în tot conținutul său normativ, conferă drepturi și corelativ obligații numai persoanelor fizice, cetățeni ai Republicii Moldova (și implicit asociațiilor acestora indiferent de formă), autoritățile publice dispun de „atribuții”, în acest sens și art. art. 22, 26, 29, 33 din Codul electoral

stabilește „atribuțiile” Comisiei Electorale Centrale și ale altor organe electorale, iar drepturile, conform codului sunt ale alegătorului.

Poziția participanților în ședința instanței de apel:

În ședință Colegiului, reprezentantul apelantului – avocatul XXXXXXXXX a solicitat admiterea cererii de apel pe motivele de fapt și de drept invocate în aceasta

Reprezentantul CECE mun. Chișinău nr. 1, în ședință instanței de apel fiind legal citat, nu s-a prezentat, a solicitat examinarea cauzei în absența sa, dar prin referința scrisă a solicitat respingerea apelului cu menținerea hotărârii instanței de fond.

În ședință instanței de apel, reprezentantul Comisiei Electorale Centrale a solicitat respingerea cererii de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În ședință de judecată reprezentantul intervenientului accesoriu XXXXXXXXX dl Ion Vacarenco a solicitat respingerea cererii de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

Aprecierea instanței de apel:

Conform art.385 alin.(1) lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu prevederile art.373 alin.(1), (2), (4), (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele

din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei. Concomitent, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, din materialele cauzei urmează că, la data de 18 aprilie 2018, d-na XXXXXXXXXX, a depus la Consiliul Electoral al circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1, listele de subscripție semnate de susținătorii candidatului independent însoțite de un demers, prin care a solicitat să fie înregistrată în calitate de candidat independent la funcția de Primar General al mun. Chisinau.

Totodată, prin sesizarea nr. 2 din 23.04.2018, XXXXXXXXXX a solicitat CECE mun. Chișinău nr.1 adoptarea unei Hotărâri privind refuzul înregistrării intervenientei din motivul colectării semnăturilor cu utilizarea resurselor administrative, constrângerii semnatarilor și încălcarea modului de perfectare a listelor de subscripție.

Prin hotărârea Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Municipale Chișinău .1 din 24 aprilie 2018 s-a dispus, înregistrarea candidatului independent la funcția de Primar general al municipiului Chișinău - doamna XXXXXXXXXX, la alegerile locale noi din 20 mai 2018; înregistrarea domnului Ion Vacarencu, în calitate de reprezentant cu drept de vot consultativ în cadrul Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1, înregistrarea domnului Vergiliu Radu în calitate de persoana responsabilă de finanțe (trezorier) al candidatului independent doamna XXXXXXXXXX, la alegerile locale noi din 20 mai 2018 (f.d.13).

Ulterior, reclamantul, Valeriu Muntean considerând că hotărârea sus-menționată a fost adoptată cu încălcarea cadrului legal, respectând procedura prealabilă prevăzută de dispozițiile art. 71 Codului electoral, a depus în termen legal contestația la XXXXXXXXXX prin care a solicitat anularea hotărârii nr. 21 din 24 aprilie 2018 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1 „privind înregistrarea candidatului la funcția de Primar General al municipiului Chișinău, dnei XXXXXXXXXX la alegerile locale noi din 20 mai 2018”.

Prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1856 din 04 mai 2018, contestația depusă de XXXXXXXXXX a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Astfel, verificând legalitatea hotărârii CECE Chișinău nr.1 din 24 aprilie

2018, prin care s-a hotărât înregistrarea candidatului independent la funcția de Primar general al municipiului Chișinău - doamna XXXXXXXXXX, la alegerile locale noi din 20 mai 2018, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău reține următoarele:

În conformitate cu art. 138 Codului electoral sunt stabilite condițiile speciale pentru depunerea candidaturilor de către candidații independenți :

Cetățeanul Republicii Moldova își poate depune candidatura în calitate de candidat independent pentru a fi ales în consiliul local dacă este susținut de 2 la sută din numărul alegătorilor din circumscripția respectivă, împărțit la numărul de mandate pentru consiliul respectiv, dar nu mai puțin de 50 de persoane, iar pentru a fi ales primar - dacă este susținut de 5 la sută din numărul alegătorilor din circumscripție, dar nu mai puțin de 150 de persoane și nu mai mult de 10 000 de persoane.

În cazul în care, la verificarea de către consiliul electoral de circumscripție, în listele de subscripție se depistează semnături false ori semnături repetate în mai multe liste, acestea se exclud.

Dacă la verificare se constată că nu este prezentat numărul necesar de semnături sau, în urma excluderii semnăturilor nevalabile, numărul lor s-a redus sub plafonul minim prevăzut la alin.(1), candidatul independent nu este înregistrat, comunicându-i-se hotărârea respectivă în termen de 24 de ore de la adoptare. Nu se admite depunerea unor liste de subscripție suplimentare după ce Consiliul electoral de circumscripție a primit și a înregistrat în registru setul de documente prevăzut la art.49.

În conformitate cu art. 47 alin.(4) Codului electoral, în lista de subscripție, susținătorul candidatului, precum și susținătorul inițierii referendumului completează personal numărul curent, numele și prenumele, anul nașterii, domiciliul, seria și numărul actului de identitate, data la care semnează în listă și își aplică semnătura. În cazul în care susținătorul candidatului nu poate, din motive obiective, să completeze personal datele solicitate, acestea sînt completate de membrul grupului de inițiativă sau de o altă persoană împuternicită să colecteze semnăturile, semnătura în lista de subscripție fiind aplicată nemijlocit de susținător, iar în caz de imposibilitate, de un reprezentant legal al acestuia.

Potrivit p. 17 al Regulamentului privind modul de întocmire, autentificare, prezentare și verificare a listelor de subscripție, aprobat prin hotărârea CEC nr. 2682 din 1 octombrie 2014, stipulează că, lista de subscripție pentru

susținerea candidatului la una din funcțiile electiv specificate la pct. 2 din prezentul regulament conține în mod obligatoriu, numărul curent, numele și prenumele, anul nașterii, domiciliul, seria și numărul bulitinului de identitate, data la care semnează în listă și semnătura susținătorului, candidatului.

Rubricile specificate la lit. j) se completează personal de fiecare susținător al candidatului. În cazul în care susținătorul, din motive obiective, nu poate să completeze personal datele solicitate, acestea sunt completate de membrul grupului de inițiativă sau de o altă persoană împuternicită să colecteze semnăturile, semnătura în lista de subscripție rînd aplicată personal de susținător, iar în caz de imposibilitate de un reprezentant al acestuia.

În speță, Colegiul reține că, pentru înregistrarea d-nei XXXXXXXXXX în calitate de candidat independent era necesare 10 000 semnături.

La fel din materialele cauzei urmează că XXXXXXXXXX a prezentat listele de subscripție la data de 18 aprilie 2018 și potrivit actului administrativ contestat - hotărîrea Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Municipale Chișinău nr.1 din 24 aprilie 2018, în urma verificării listelor de subscripție și întocmirea raportului respectiv s-au constatat a fi valabile 11 116 semnături ale susținătorilor, număr care permitea înregistrarea dnei XXXXXXXXXX în calitate de candidat independent pentru funcția de Primar general al mun.Chișinău la alegerile locale noi din 20.05.2018, astfel, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Municipale Chișinău nr.1 a verificat autenticitatea datelor din listele de subscripție prezentate de XXXXXXXXXX, obligația ce-i revine în virtutea prevederilor art.48 Cod electoral.

Mai mult, Colegiul reține că, aceste date au fost reflectate în actul de constatare din 24 aprilie 2018, act veridicitatea căruia nu trezește careva dubii.

În asemenea circumstanțe, Colegiul consideră că în limita atribuțiilor sale, CECE nr.1 întemeiat a ajuns la concluzia privind înregistrarea lui XXXXXXXXXX în calitate de concurent electoral.

Colegiul civil reține că, atribuțiile consiliului electoral de circumscripție sunt reflectate la art.29 din Codul electoral, astfel că ultimul, examenînd actele prezentate și în temeiul prevederilor Codului electoral, la data de 24 aprilie 2018 a adoptat hotărîrea privind înregistrarea candidatului independent XXXXXXXXXX în calitate de candidat independent pentru funcția de Primar general al mun.Chișinău la alegerile locale noi din 20.05.2018, examinarea contestației reclamantului împotriva hotărîrii din 24 aprilie 2018 adoptată de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Municipale Chișinău nr.1 fiind

examinată de organul electoral ierarhic superior- XXXXXXXXXX, potrivit competenței stipulate la art.26 alin.(l) lit.m) și art.72 alin. (1), 73 Cod electoral.

La caz, s-a invocat ilegalitatea actelor contestate criticile aduse fiind axate pe prevederile art. 47 alin.(4) Codului electoral, reclamantul susținând că listele de subscripție prezentate de XXXXXXXXXX nu întrunesc condițiile legale, or potrivit unor informații, în procesul de colectare a semnăturilor pentru înaintarea candidatului XXXXXXXXXX, au fost utilizate resurse administrative, fapt interzis expres de dispozițiile art. 52 alin. (7) din Codul electoral, iar listele de subscripție nu sunt completate personal de susținători, care numai își depuneau semnătura, fapt interzis expres de dispozițiile Regulamentului privind modul de întocmire, autentificare, prezentare și verificare a listelor de subscripție, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2682/2014.

Instanța de apel consideră aceste argumente ca fiind declarative.

Referitor la acest argument din cererea de chemare în judecată și din cererea de apel, Colegiul civil menționează că, instanța de fond corect a reținut la acest capitol prevederile art. 47 alin.(4) Codului electoral, potrivit căruia, susținătorul candidatului, precum și susținătorul inițierii referendumului completează personal numărul curent, numele și prenumele, anul nașterii, domiciliul, seria și numărul actului de identitate, data la care semnează în listă și își aplică semnătura. În cazul în care susținătorul candidatului nu poate, din motive obiective, să completeze personal datele solicitate, acestea sînt completate de membrul grupului de inițiativă sau de o altă persoană împuternicită să colecteze semnăturile, semnătura în lista de subscripție fiind aplicată nemijlocit de susținător, iar în caz de imposibilitate, de un reprezentant legal al acestuia.

Conform art. 48 Cod electoral, după primirea listelor de subscripție, organul electoral respectiv începe verificarea autenticității semnăturilor de pe liste, dreptul de vot al persoanelor înscrise în liste, adresa domiciliului acestora. Verificarea se efectuează în decursul a 5 zile de la data primirii listelor. XXXXXXXXXX sau consiliul electoral de circumscripție informează persoanele care au prezentat liste de subscripție despre rezultatele verificării, anunță numărul total al persoanelor incluse în listele de subscripție prezentate de fiecare candidat la alegeri, precum și numărul semnăturilor valabile.

Potrivit alin. (4) normei citate, se consideră nule și neavenite, listele de subscripție întocmite pînă la data începerii perioadei de desemnare a candidaților; semnăturile din listele de subscripție considerate ca fiind false și listele de subscripție, care au fost completate fără a fi respectate cerințele

prevăzute de art. 47 alin. (4) și (6), potrivit căruia, la situația completării listelor de subscripție, posibilitatea completării datelor în listele de subscripție de o altă persoană împuternicită să colecteze semnăturile doar în cazul în care susținătorul candidatului nu poate, din motive obiective, să completeze personal datele solicitate.

Astfel, la data de 18 aprilie 2018, XXXXXXXXX a prezentat în Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale mun. Chișinău nr. 1 un număr de 473 liste de subscripție din cele 500 eliberate, conținând 13 182 semnături ale susținătorilor, fiind verificată autenticitatea datelor din listele de subscripție, în număr de 463 liste (zece fiind prezentate fără careva semnături), conținând 13 182 semnături, astfel că, în urma prezentării listelor de subscripție ce conțin un număr mai mare de semnături decât cel stabilit conform pct. 31 lit. d) și pct. 35 din Regulamentul privind modul de întocmire, autentificare, prezentare și verificare a listelor de subscripție” aprobat prin hotărârea CEC nr. 2682 din 01.10.2014 și art. 138 alin. (1) Cod Electoral, semnăturile de pe 15 (cincisprezece) liste colectate peste plafonul stabilit nu au fost verificate, fapt ce rezultă din actului de constatare nr.1 din 24 aprilie 2018 al Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale mun. Chișinău nr. 1.

La fel, potrivit materialelor administrate la dosar, la etapa depunerii, organul abilitat a verificat listele de subscripție prezentate de către dna XXXXXXXXX, iar potrivit notei informative din 24 aprilie 2018, ca urmare rezultatelor verificării listelor de subscripție prezentate de către dna XXXXXXXXX, au fost constatate anumite încălcări ale prevederilor Codului electoral, inclusiv completarea listei cu același scris în număr de 7, incluzând 210 persoane. Ca urmare, reieșind din faptul că în urma verificării s-au depistat 2106 erori dintre care 50 de erori se dublează la aceleași persoane, 2066 semnături ale susținătorilor au fost considerate nule, fiind considerate valabile 11 116 semnături ale susținătorilor.

Potrivit p.8 al Regulamentul privind procedura de examinare și soluționare a contestațiilor de către organele electorale în perioada electorală, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3353 din 20 iulie 2010, în calitate de probe aduse la contestația depusă pot servi înregistrările audio/video, fotografiile, înscrisurile, declarațiile în scris ale martorilor. Probele prezentate trebuie să corespundă cerințelor de admisibilitate și relevanță. Partea care prezintă probe va semna o declarație pe propria răspundere (conform modelului din anexa nr.2) privind proveniența, veridicitatea și autenticitatea acestora, purtând răspundere conform legislației în vigoare.

Colegiul civil și de contencios administrativ reține că, în cadrul examinării contestației în ședința Comisiei Electorale Centrale din 27 aprilie 2018 nu au fost prezentate careva probe în susținerea poziției privind utilizarea de către candidatul independent XXXXXXXXX a resurselor administrative și nerespectarea condițiilor de întocmire a listelor de subscripție. Astfel, în ședințele judiciare nu a fost audiată nici o persoană, care ar confirma faptul că a fost impusă să semneze în listele de subscripție contrar voinței sale.

Referitor la faptul că unii membri ai Comisiei Electorale Centrale nu au fost de acord cu hotărîrea CEC care este contestată, Colegiul invocă că Comisia Electorală Centrală este un organ colegial, care adoptă hotărîri cu majoritatea voturilor. Faptul că unii membri nu sînt de acord cu hotărîrea, în cazul prezenței numărului suficient de voturi pentru adoptarea hotărîrii, acest fapt nu afectează valabilitatea actului contestat.

Astfel, Colegiul consideră că, în aceste condiții, nefiind prezentate careva probe concludente în susținerea poziției privind încălcarea cadrului legal la adoptarea hotărîrii Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale mun. Chișinău nr. 1. din 24.04.2018, argumentele părții reclamante invocate în acest sens nu pot fi reținute, fiind apreciate ca fiind declarative.

Dar indiferent de cele expuse supra, Colegiul mai reține și următoarele:

Conform art.75 alin.5 Cod electoral, anularea înregistrării se aplică la solicitarea Comisiei Electorale Centrale, iar în cazul alegerilor locale - și la solicitarea consiliului electoral de circumscripție, prin hotărîre judecătorească definitivă care constată:

a) folosirea de către concurentul electoral a fondurilor financiare și materiale nedeclarate sau depășirea cheltuielilor peste plafonul mijloacelor din fondul electoral;

b) utilizarea de către concurentul electoral a mijloacelor financiare din străinătate;

c) nesuspendarea din funcție de către candidatul care are această obligație. În acest caz se anulează înregistrarea candidatului independent sau se exclude din lista concurentului electoral candidatul respectiv;

d) încălcarea de către concurentul electoral a prevederilor art.52 alin.(3).

În ședința instanței de fond și instanței de apel nu s-a constatat nici un

temei din cele prevăzute de lege pentru anularea înregistrării concurentului electoral XXXXXXXXXX. Mai mult, o solicitare adresată instanței în acest sens, prin prisma normei citate, în speță, poate fi formulată doar de către CECE Chișinău nr.1 și nicidecum de către un alt concurent electoral.

Colegiul consideră justă și soluția respingerii cerinței cu privire la obligarea Comisiei Electorale Centrale la verificarea listelor de subscripție prezentate de candidatul la funcția de Primar general al mun.Chișinău, dna XXXXXXXXXX și adoptarea unei Hotărâri conform rezultatelor reverificării, or, la momentul adoptării hotărârilor organelor electorale contestate, precum și în ședința instanței de fond și instanței de apel, careva dubii referitor la numărul de semnături din listele de subscripție, recunoscute valabile și care sunt necesare pentru înregistrarea concurentului electoral - nu au apărut.

Prin urmare, având în vedere toate argumentele invocate, Colegiul conchide că argumentele expuse în cererea de apel sunt neîntemeiate, actele administrative fiind legale în fond, fiind emise cu respectarea competenței și cu respectarea procedurii stabilite, iar cerința este una neproportională scopului legitim invocat, astfel hotărârea emisă de instanța de fond fiind una legală și întemeiată.

În conformitate cu art.385 alin. (1) lit. a), art.389-390, 394 Codul de procedură civilă, Colegiul civil și de contencios administrativ,

d e c i d e :

Se respinge apelul declarat de reprezentantul lui XXXXXXXXXX - avocatul XXXXXXXXXX.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 14 mai 2018, pronunțată în pricina civilă la cererea înaintată de XXXXXXXXXX împotriva Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Municipale Chișinău nr. 1, Comisia electorală Centrală, intervenient XXXXXXXXXX privind anularea Hotărârii nr.21 din 24.04.2018 a CECE mun. Chișinău nr. 1 privind înregistrarea candidatului la funcția de Primar general al mun.Chișinău, dnei XXXXXXXXXX, la alegerile locale noi din 20.05.2018, anularea Hotărârii nr.1586 din XXXXXXXXXX Comisiei Electorale Centrale, obligarea Comisiei Electorale Centrale la verificarea listelor de subscripție prezentate de candidatul la funcția de Primar general al mun.Chișinău, dna XXXXXXXXXX și adoptarea unei

Hotărâri conform rezultatelor revendicării.

Decizia poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de o zi de la data pronunțării.

Președintele ședinței,

Judecătorul:
Simciuc

Natalia

Judecătorii:
Cotruță

Iurie

Țurcan

Ion